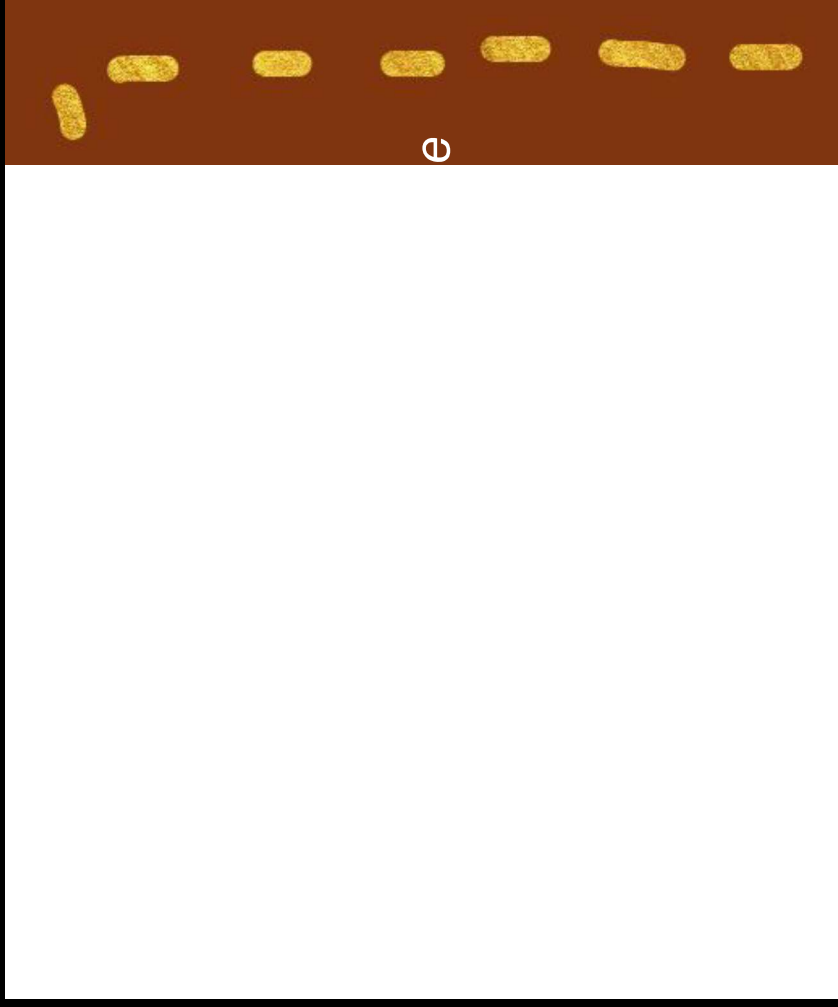
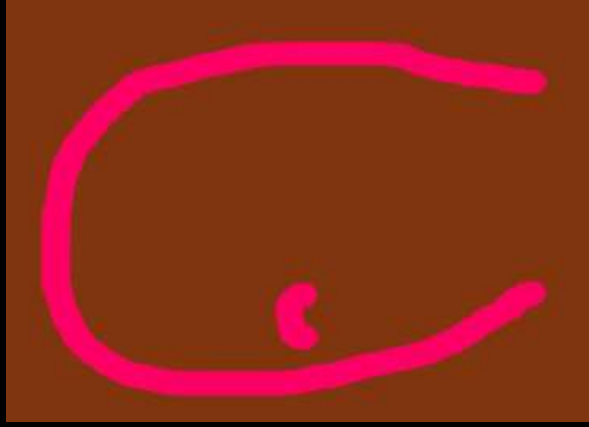
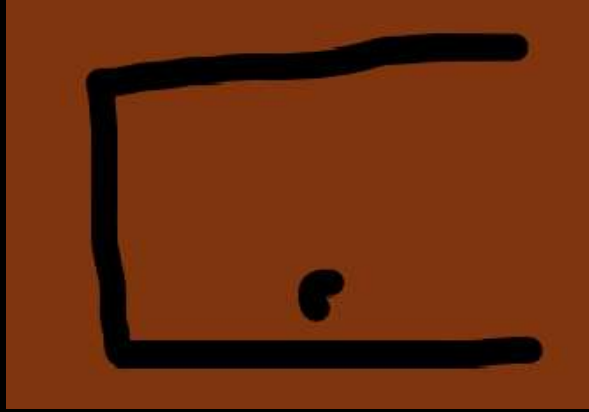

Fra selvbeskyttende til læringsparat

Om mentalisering,
motivation og følelser
i læringsrummet

Carina Vallentin Degn
cavd@pha.dk / 72481269
carinadegn1@gmail.com

Præsentation

Carina Vallentin Degn

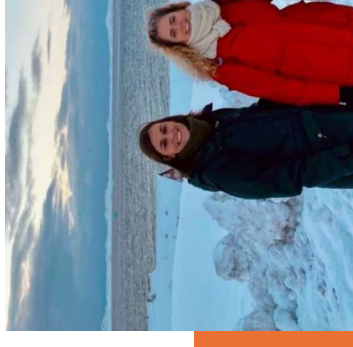
- Cand. mag. audiologopædi
- Psykoterapeut MPF
- Neuroaffektiv supervisor
- Vejleder i co-teaching

Professionshøjskolen Absalon

Adjunkt, Efter/-og videreuddannelse:
Center for Skole og Læring

Emotionelle følger

Psykoterapi, oplæg og supervision

Kompetenceudvikling:

- Uddannelse af læsevejledere og ordblindelærere
- Co-teaching og skoleudvikling
- Mentalisering og refleksiv skolekultur
- Observation, supervision og praksis-erkendelser
- Fleksible læringsmiljøer og ressourceorienteret børnesyn
- Emotionelt perspektiv på den ordblindevenlige skole

Min faglige rejse

Dagens oplæg: handler om de elever med dysleksi, vi har sværest ved at få med ind i læringszonen? Og om samarbejdet omkring deres læringssituationer.

ORD18_Emotionelle følger

lige identitet og selvforståelse
d til at afprøve nye strategier og
ling af

ORD25_Dagens oplæg

Fra selvbeskyttende til læringsparat:

- Professionsrettet og fagligt funderet oplæg
- Formidling af praksis: om samarbejdet med skolens fagprofessionelle
- Min afsenderposition: underviser og konsulent/supervisor i felten
- Særligt fokus på elever med skriftsproglige vanskeligheder i grundskolen. Teori kan anvendes tværgående og til en bredere elevgruppe.

Formålet med oplægget

- ☐ At komme med eksempler på praksiserkendelser – i samarbejdet skolens ressourcepersoner
- ☐ At demonstrere hverdagssimplementering
- ☐ At tilbyde ”et blik ind i min praksis” og forslag til handlemuligheder.

Theory into
practice

*Der tales ofte fra den
store klinge, men hvad er
det egentlig der skal ske i
praksis?*

"Tigerspringet findes i haneffeddet"
Citat: L. Tingleff Nielsen,

Dagens program

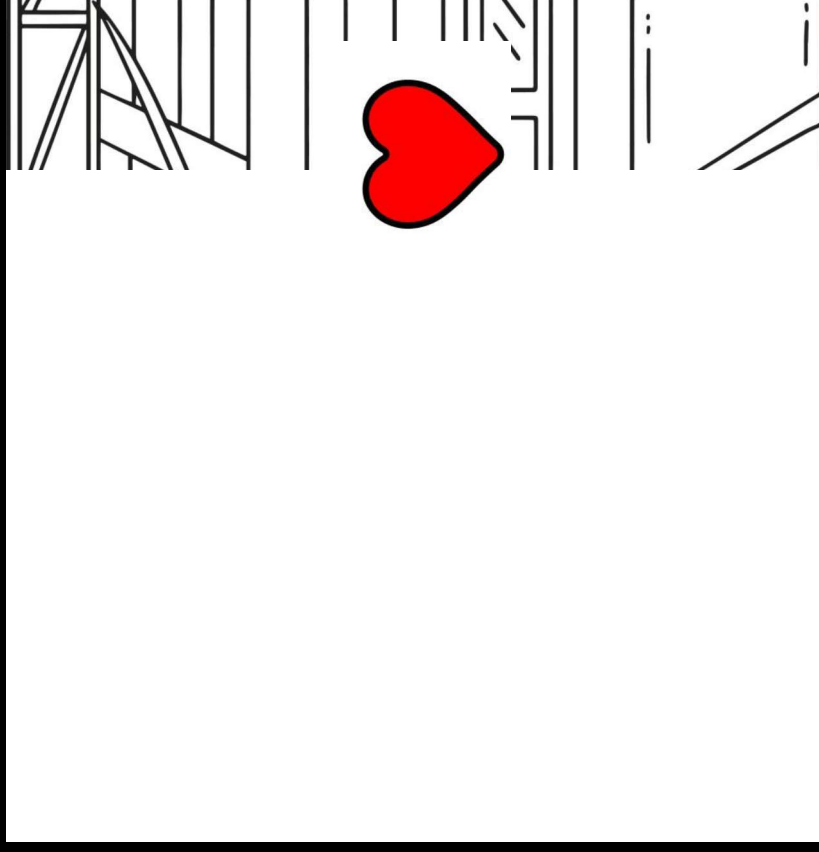
Konsulentperspektiv:

Case 1. Observation og supervision i udskolingen *Faglig læsning i matematik*

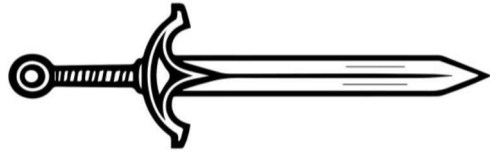
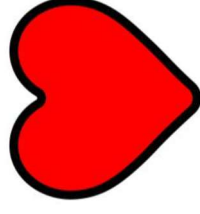
Underviserperspektiv:

Case 2. Caseopgave fra modul 2. skriftsprogslæsevanskeligheder_eksamen på ordblindelæreruddannelsen

Helle og Line_ "Self-efficacy i dansk og matematik"

Ordblindevenlig undervisning kræver både sværd og hjerte

Sværdet (konkret og tydelig)

- Underviserne holder retningen i undervisningen (ved hvor vi skal hen)
- Indstillingen er præget af tydelighed – vi ved hvad vi gør og hvorfor (eller beder om hjælp)
- Sætter rammen og kravstilpasser - agerer
- Har perspektivet og kan beskrive ønskede udvikling (synliggøre fremskridt)
- Kan benævne vigtige og ønskede værdier og sætter kultur

Hjertet (mentaliserende og åben)

- Underviserne tager ansvaret for relationen
- Skaber tillid og tryghed i samspillet med de eleverne (mentaliserer og viser ønskede adfærd)
- Underviserne skaber øjenhøjde og ligeværd
- Er bevidst om kommunikation og sprogbrug
- Underviserne fornemmer energiniveauet i gruppen og forholder sig til det (høj/lav arousal)
  - hos eleverne og sig selv (selvagens).

Jeg dur ikke

Case 1. Aktionslæring_ Faglig læsning i matematik (to-lærer)

Min rolle: Konsulentperspektiv: observation og efterfølgende supervision i teamet

Aktionens problemstilling

Vi oplever, at mange elever i klassen har svært ved at læse og forstå tekststykkerne i matematik. Eleverne opgiver tit på forhånd og har ofte ikke forstået formålet med opgaven. De to elever med ordblindhed er særligt udfordrede.

Aktionen:

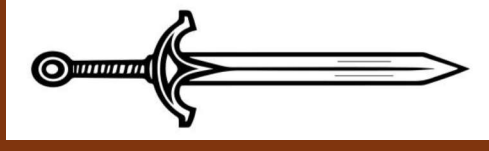
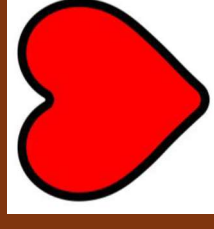
Derfor vil vi i en periode have fokus på, hvordan eleverne læser opgaver – så de ikke skal gætte, men ved, hvad der skal laves og hvordan.

Første lektion:

- a) Vi løser en opgave fælles på tavlen (bryder den ned og modellerer hvordan)
- b) Vi sætter fokus på udvalgte fagord (uddyber betydning i fællesskab)

Observationsfokus: (elevernes læring)

- Er eleverne "stemt" på opgaven?
- Elevernes reaktion på actionen (er alle i læringszonen?) Case "Alma"

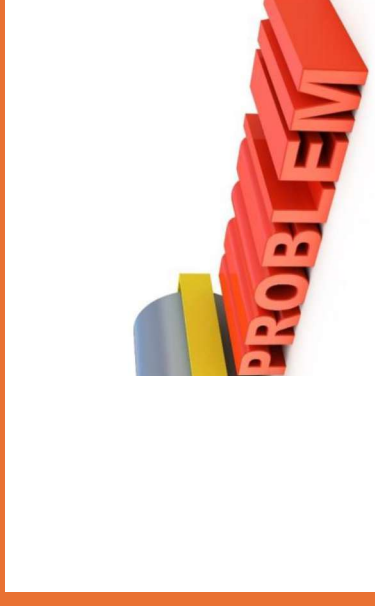

De professionellelles proces og læring

Case: samarbejdsform fra praksis:

En underviser (lærer): Fokus er på lektionens faglige indhold og formidling
– selve undervisningen

En assisterer (lærer eller pædagog): Fokus er at skabe ro, hente elever ind til undervisningen, berolige og trøste, bringe elever ind i læringsfællesskabet, og muliggøre at den anden lærer kan undervise
- ‘brandslukning’,

Makerekskaber og refleksjoner

Hvordan kan makkerne justere i den fælles praksis i klassen eller i måden de samarbejder på til gavn for elevernes læring?

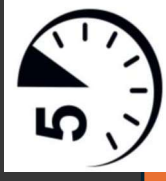

Case 1: Det reflekterende team

Formål:

- At få den større gruppes hjælp i forhold til en vanskelig case.
- Det reflekterende team bidrager til samtalen med flere perspektiver.
- Teamet srolle er at understøtte, undersøge, afklare, reflektere og mentalisere (gode råd er ofte det modsatte 😊).

Hvad blev I opmærksomme på eller optagede af mens jeg foldede casen ud?

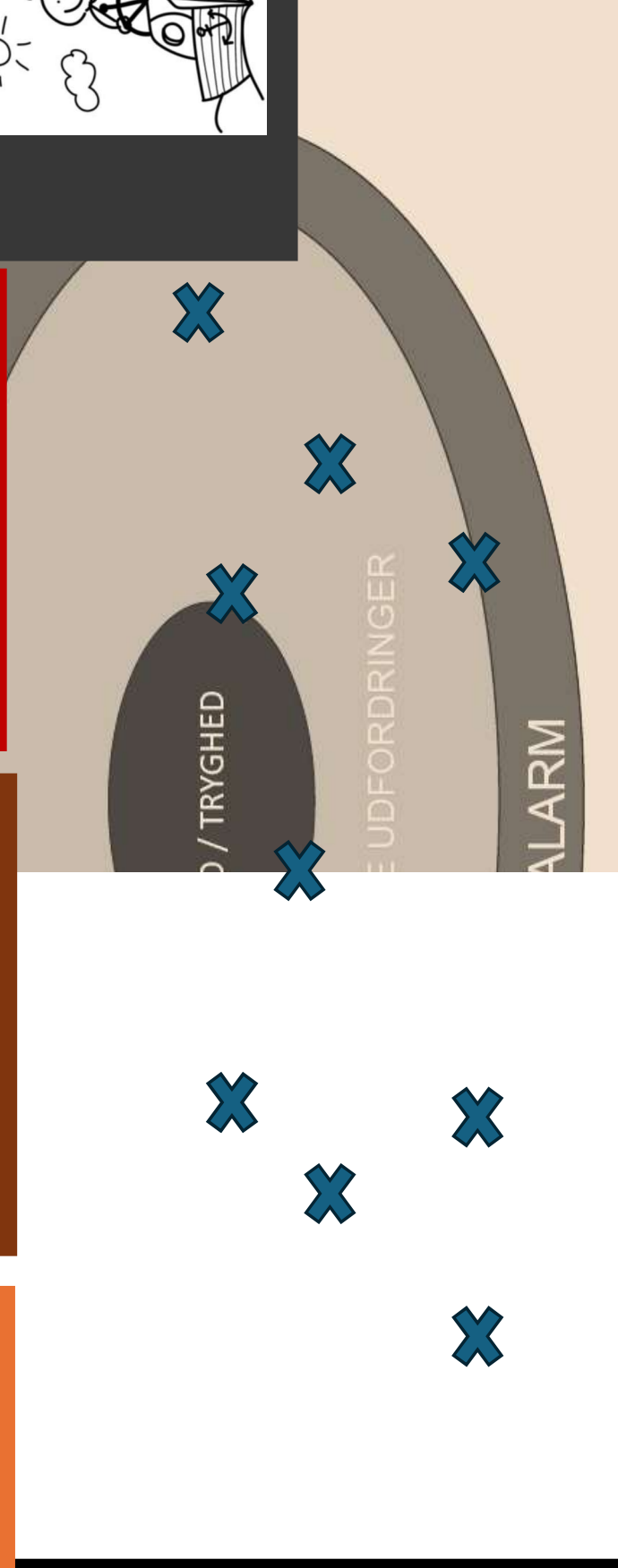
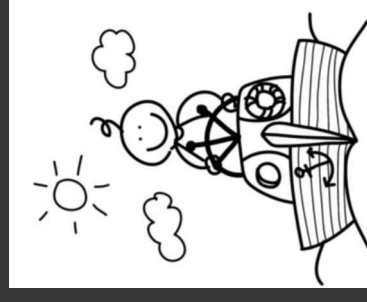
Læringszonen som redskab

Kan eleven magte opgaven,
er det **en passende
udfordring** (*tror du selv
eleven kan klare den*)?

Giver opgaven mening for
eleven? Altså kan eleven se
sig selv lykkes?
Høj/lav self-efficacy?

Føler eleven sig set,
**værdsat og deltagende i
det faglige fællesskab?**

Er eleven **med til at
bestemme**, hvordan der
arbejdes med opgaverne?

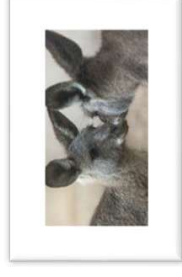
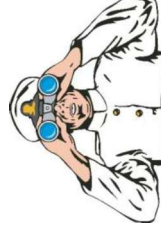
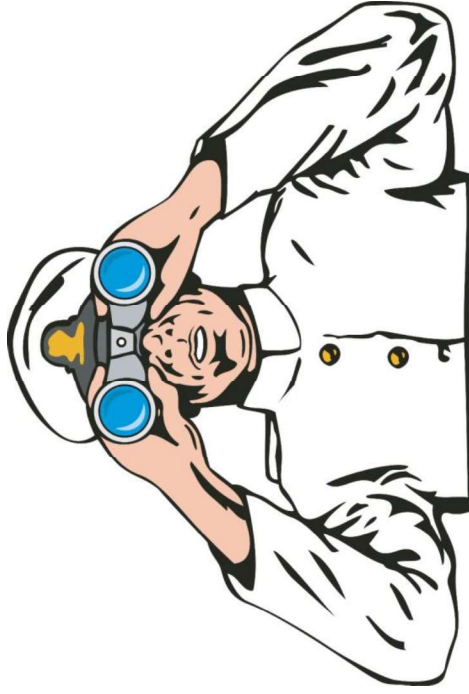
Hvorfor tale om følelser og adfærd?

I et trygt læringsmiljø anvendes den psykiske energi
til at lære noget

- ikke til at forsvare eller beskytte sig.

Balancen mellem de 3 hjerner

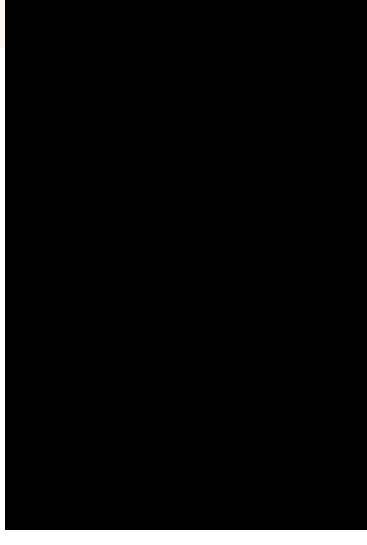
Inspiration: Peter Kofoed, neuroaffektiv supervisorsuddannelse (2023).

Selvagens

- At være agent for sig selv og for relationen
- At kunne mentalisere som professionel
  - er jeg selv læringsparat og samarbejdsvillig?
  - er der psykologisk tryghed i teamet?

Vi er i stor risiko for **affektmitte**, når vore elever (og kollegaer) er udfordrede.

De komplicerede læringssituationer kalder derfor på vores mentaliseringsevne.

Hvad sker der i mig, når mine elever eller samarbejdspartnere har en krokodille aktiveret?

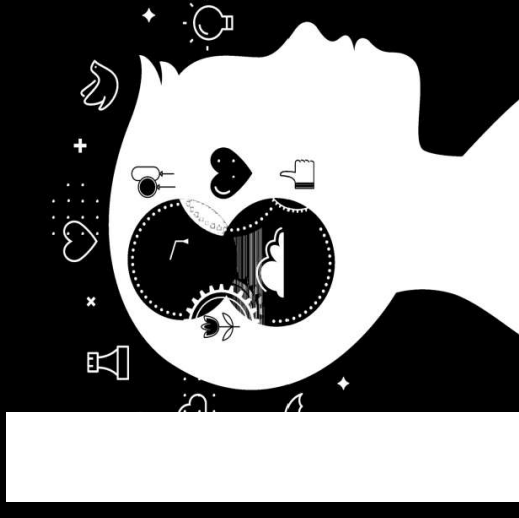
Case 2. Observation fra et elevperspektiv på 1. årgang

Min rolle:
Underviser- og vejlederperspektiv

Case ”Søren”

- Ordblinderisikotest ➡ foregribende indsats
- Forløb med fokus på **bogstav-lyd-forbindelser**
- Evaluering: tegn på vanskeligheder med at bruge skriftens lydprincip
- Dansklæreren udtrykker bekymring for elevens manglende deltagelse i klassen: svær at fastholde og en meget begrænset arbejdsindsats.
- Observation bruges formativt: hvordan påvirker læse- og skrivevanskelighederne eleven?
- Dialektisk fokus på ordblindhed

Hvordan kan vi som ordblindelærere anvende afdækning formativt til at tilrettelægge en foregribende indsats med fokus på skriftens lydprincip og på at skabe bedre deltagelsesmuligheder i den daglige undervisning for en elev i 1. klasse, der viser begyndende tegn på dysleksi, manglende motivation og lavt fagligt selvværd?

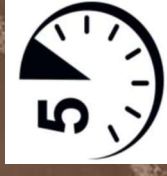

Skriftsproglige vanskeligheder_ordblindelæreruddannelsen_ Helle Bamsemer-With og Line Clement Tarp Brink (2025).

Case 2. "Self-efficacy i dansk og matematik"

Observationen med ordblindelærerne:

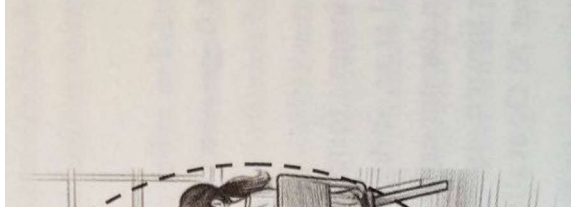
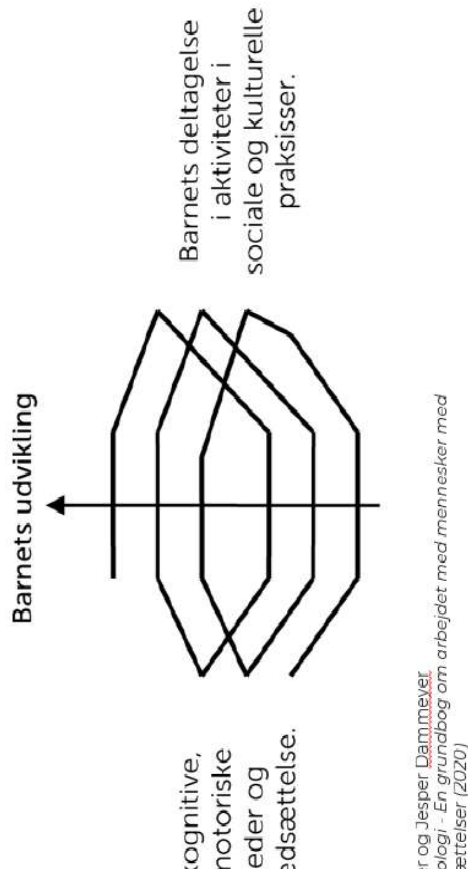
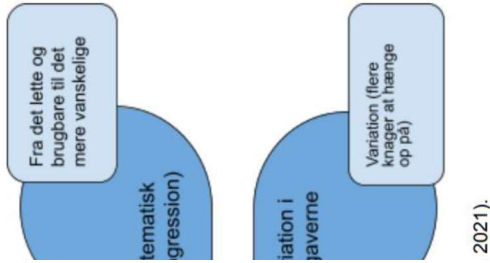
1. Struktureret: specifikt fokus på Søren's adfærd i undervisningen.
2. Åben: for at kunne observere dynamikkerne i klasserummet.

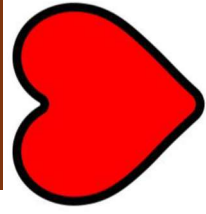
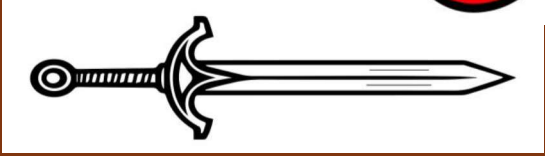
I dansk
▪ Tegn på undvigelsesadfærd (forlader rummet, mange afledninger fx spidse blyanter, drikke vand)   ▪ Præstationsundvigende   ▪ En del af det sociale fællesskab i klassen   ▪ På vej ud af det danskfaglige fællesskab   ▪ På intet tidspunkt aktivt deltagende fagligt i løbet af timen

I matematik
• Udviser tegn på engagement for faget og aktiv deltagelse i undervisningen   ▪ En del af det sociale fællesskab i klassen   ▪ En aktiv del af det matematikfaglige fællesskab   ▪ Udviser fagligt overskud fx ved at hjælpe en kammerat med en opgave

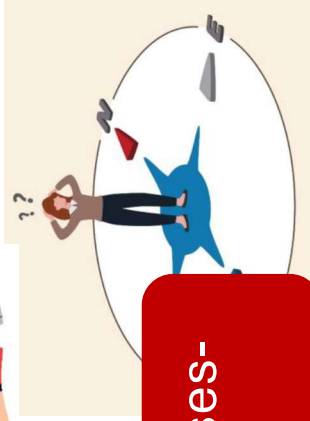
Teori og tiltag

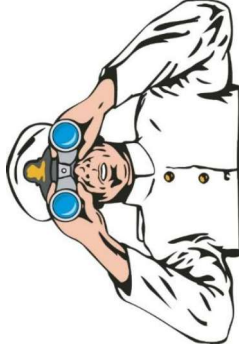
K. Young (EMU, 2020).

Skibsted, E. & Munkholm, M. (2024). Specialpædagogik i et inkluderende perspektiv - tæt på levet skoleliv. Akademisk Forlag

Case: skoleudvikling

Selvbeskyttelses-
tilstand

Læringsparat

- Følelse af at have tabt "førertrøjen" – forskydning af magtbalancen
- Vi overlever og tager os af kritiske situationer fra situation til situation – nødløsninger
- Vi har grupperet os i trygge grupper
- Vi har svært ved at nå rundt om/ skabe læring for alle elever i undervisningen

- Hvordan genvinder vi kontrollen og vores autoritative ståsted i forhold til forældre og elever ?
- Hvordan kan vi samle os (alle) som team og få skabt retning og fælles styring? (være sværd sammen) – hvad er der brug for?
- Hvordan kan vi komme fra brandslukning til bevidst brug af kompetencer og målrettet didaktik?

Hvad er de største udfordringer i dag i fht. elever med dysleksi?

**Elevers
modstand
mod LST**

Handlemuligheder
og viden hos
lærerne

At få lærerne til
altid at medtænke
elevers mulighed
for at læse og
skrive

**Mange
elever –
for få
timer..**

At få kollegaerne
(også faglærerne)
med ”på vognen”.

**Mangelfuld
undervisning i
LST – både for
lærere og
elever**

Stort fagligt
spænd -og tid og
mulighed for
elevdifferen-
tiering

Der mangler
planlægning og
viden –
undervisning - der
rummer **ALLE**

Kritiske ”ører”

LST VS TIK TOK

TEST: At få
eleverne igennem
erkendelsesfasen -
”når verden bryder
sammen”

Forældre der
ikke magter
at støtte
hjemme fra ..